

מדת ברכת

שיעון חזק היומי בדרך קצרה

לע"נ ר' אברהם בר' אליעזר

הערת
זמנאות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 86 פרשת שמיני תשע"ד

סוכה מז-נב

לכאורה משמע שלר' יהודה שמיני צריך לינה, אך ישנה ברייתא שלר' יהודה פסח שני אינו טעון לינה, שכתוב ופנית בבוקר והלכת לאוהלך, וכתוב ז' ימים תאכל מצות מה שטעון ששלא טעון לינה, ומה שלא טעון ששה לא טעון לינה, ולכאורה בא למעט שמיני, ויש לומר שהוא רק ממצע פסח שני, וכך מסתבר שהיורי ישנה ברייתא שביכורים טעונים קרבן שיר תנופה ולינה, ור' יהודה הוא הסובר שביכורים טעונים תנופה, שהוא למד מזה הלכה שיה טעון לינה, ואין לומר שזה הנחה כי כתוב קורם והניחו, ומהנחתו לומדים תנופה, אך יתכן שזה לדעת ר"א בן יעקב שגם הוא סובר שביכורים טעונים תנופה והוא לומד מולקח הכהן הטנא מידך שטעונים תנופה ולומדים בגזירה שווה יד משלמים, שכתוב בהם ידיו תביאנה את אישי ה' וכמו ששלמים הכהן מניף כך בביכורים, וכמו שביכורים הבעלים מניפים כך בשלמים, והכהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף.

לר"נ מברכים שהחינו בשמיני, ולרב ששת לא מברכים, ולהלכה מברכים, **דף מח** וכן יש ברייתא ששמיני הוא רגל בפני עצמו לענין פזר קשב, פייס, זמן, רגל שלא יושבים בסוכה, קרבן בפני עצמו, שיר לעצמו, ברכה לעצמו.

משנה אדם חייב בהלל ושמחה ח' ימים וכן חייב בכבוד יו"ט האחרון כשאר החג. **גמרא** לומדים מהפסוק והיית אך שמח שחייב בליל יו"ט האחרון בשמחה, ואין לומר שמרבה ביו"ט הראשון כי כתוב אך, ועדיף לרבות ליל יו"ט אחרון כי יש שמחה לפניו ואילו ליל יו"ט ראשון אין שמחה לפניו.

משנה סוכה ר' ז' ימים, ואחר שגמר לאכול ביום השביעי לא יתיר את הסוכה אך יוריד את הכלים משעת מנחה והלאה לכבוד יו"ט האחרון. **גמרא** יש להסתפק אם אין לו כלים, אך אין היכי תמצית כזו כי הרי השתמש בסוכה, אלא השאלה היא אם אין לו מקום להוריד כליו, ר' חייא בר רב אומר שיפחות ד' טפחים בסוכה, ולרבי"ל ידליק בה הנר, ורבי"ל ידיר לבניו בבל שצריכים לישב בה גם בח' ובני א"י יפחתו בה, וכל זה בסוכה קטנה שלא מדליקים בה נר, ובסוכה גדולה ההכר יהיה שייכים בה כלי האוכל, שרבה אמר לעיל שכלי האוכל לא להכניסם לסוכה, ורק כלי שהיה מותר להכניסם.

משנה לניסוך המים לוקחים צלוחית זהב בשיעור ג' לוגים ומילאה מהשילוח, וכשהגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו, ואח"כ עלה בכבש ופנה לשטאלו והיו שם ב' ספלי כסף, ולר' יהודה היו של סיד ופניהם היו שחורים מהיין, והיו נקובים כב' חוטמים **עמוד ב'** אחד היה עבה ואחד היה דק, פניהם היו שחורים מהיין, הספל המערבי היה של מים והמזרחי של יין, ואם החליף של מים ליין או להפך יצא, ולר' יהודה היה מנסך לוג מים כל ח' ימים, ואמרו למנסך להגביה ידו, שפעם ניסך כהן צדוקי על רגליו ורגמוהו העם באתרוגיהם, והניסוך שבבת כמו בחול אלא שמילאו מהשילוח מערב שבת חבית זהב שאינה מקודשת והניחה בלשכה, ואם נשפכו המים או נתגלו יכול לשאת מלכות מהכיר שהיין והמים המגולים נפסלו למזבח. **גמרא** תוקעים לניסוך המים שכתוב ושאתם מים בששון.

היו שני מינים אחד שמו ששון ואחד שמו שמחה, אמר ששון לשמחה שאני עדיף ממך שכתוב בפסוק ששון ושמחה ישיגו, אמר שמחה שאני עדיף שכתוב שמחה וששון ליהודים, אמר ששון לשמחה, יום אחד יעשו ממך רץ ויוציאוך שכתוב כי בשמחה תצאו, אמר שמחה לששון יום אחד יקחו אותך וימלאו בך מים, שכתוב ושאתם מים בששון, מין אחד ששמו ששון אמר לר' אבהו שעתיד לבא אצוה ותמלאו לי מים בעולם הבא שכתוב ושאתם מים בששון, אמר לו ר' אבהו אם היה כתוב לששון אתה צודק, אך כתוב בששון והיינו שיקחו את עורך ויעשו ממנו נוד וימלאו בו מים.

כל העולים למזבח פונים דרך ימין ומקיפים יורדים דרך שמאל, חוץ מהעולה לג' דברים שעולה דרך שמאל וחוזר בדרך שהגיע, העולה לניסוך המים והיין ולעולת העוף כשרבתה במזבח.

הספלים היו שחורים, ולכאורה רק של יין משחיר, ושל מים גם משחיר שהרי אם ניסך של יין של מים יצא.

לכאורה המנחה אומרת שאחד היה עבה ואחד דק כדעת ר' יהודה שניסך רק לוג מים וא"כ לחכמים שניסך ג' לוגים מים הם צריכים להיות שוים, ויש לומר שהיין סמיך יותר והמים קלויים, ומסתבר שזה לחכמים, כי לר' יהודה צריך לומר רחב וקצר, שהוא אמר כך בברייתא שהיו שני קשוואות אחד של מים ואחד של יין, של יין פיה רחב ושל מים פיה קצר כדי שיכלו יחד.

כשהצדוקי ניסך על רגליו ורגמוהו העם באתרוגיהם ואותו יום נפגמה קרן של המזבח והביאו בול מן הסתמוהו, ולא הוכשרה העבודה בכך אלא שלא יראה המזבח פגום,

דף מט שמוזב שאין לו כשב או קרן או יסוד או ריבוע פסול לעבודה, ולר' יוסי בר' יהודה גם סוכב מעכב.

ר' יוחנן אומר שהשתיים נבראו בששת ימי בראשית, שכתוב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן, חמוקי ירכיך זה השיתין והם כמו חלאים שמוקבין יורדים עד תהום מעשה ידי אמן, מעשה ידי אומנותו של הקב"ה, ואצל ר' ישמעאל למדו את זה מהמילה בראשית, והיינו בראשית, ר' יוסי אומר שהשיתין מחולקין יורדים עד תהום שכתוב אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו, כרם היה לידידי בקרן בן שמן ויעוקהו ויסקלהו וישעוהו שורק ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו, שורק זה בית המקדש, מגדל זה מזבח, יקב אלו השיתין, צדוק אומר שהיה לול קטן במערב הכשב בינו למזבח, ואחז ל' שנה נכנסו לשם פרחי כהונה וליקטו משם יין קרוש כעניגולי דבילה, ושיפוחו בקדש שכתוב ובקדש הסך נסך שוכר לה' **עמוד ב'** וכמו שנספכים אותו בקדושה כך שורפים אותו בקדושה, ובקדושה ששקטות קדש קדש שכתוב כתוב בקדש הסך, ונבחרו כתוב ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא, והמשנה במעילה שאומרת שמועלים בנספכים ואחר שירדו לשיתין לא מועלין, לכאורה זה כ"א בר' צדוק כי הרי לרובן ירדו ככר לתהום, ויש לומר שמדובר באופן ששקט בדרופן של השיתין, וללישנא בתרא לכאורה משנה זו היא מברכין, ש"לר"א בר' צדוק עדיין נשארו בקדושה, ויש לומר שגם ר"א בר' צדוק מודה שאחר שנעשו מצותן יצאו מידי מעילה.

ר"ל אומר שבשעת הניסוך פוקקין את השיתין לקיים בקדש הסך נסך שוכר, ומבאר רב פפא ששכר שמעושותו שהיה שביעה ושכרות, ומוכיח מזה רב פפא שכשאר שבע זה מגרונן, ורבא אומר ת"ח הרבה יין יצא איתו וכן עשה רבא בכוס של ברכה.

רבא מבאר הפסוק מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב, מה יפו הפעמיות של ישראל בשעת העליה לרגל בת נדיב בתו של אברהם שנקרא נדיב, שכתוב נדיבי עמים נאספו עם אלוקי אברהם ולא כתוב אלוקי יצחק ויעקב, אלא שאברהם היה תחילה לגויים. רב ענן דרש את הפסוק חמוקי ירכיך שדברי תורה נמשלו לירך שכמו ירך הוא בסתר כך דברי תורה יש ב

דף מו העושה לעצמו לולב מברך שהחינו, וכשנטלו לצאת בו מברך על נטילת לולב, ומברך עליו כל ז' ימים, העושה סוכה מברך שהחינו, וכשנכנס לשבת בה מברך לישב בסוכה, ואינו מברך יותר, וקשה לדעת רבה בר בר חנה שעל סוכה מברך כל ז' ועל לולב רק ביום ראשון, ויש לומר שבזמן ביהמ"ק מברכים על לולב כל ז', ורבה דיבר בזמן הזה ולכן מברך על לולב רק יום א', ולענין סוכה זה מחלוקת תנאים, שנחלקו לענין תפילין שרבי סובר שמברך עליהם כל פעם שמיניהם, ולחכמים מברך רק פעם ביום, ואביי אמר שהלכה כרבי, ורבא פסק מברך, ורב מרי בן בת שמואל אמר שראה שרבה לא נהג כמו שאמר, שכשנכנס לבית הכסא חליץ תפיליו ואח"כ בירך שוב, וכשנכנס שוב לבית הכסא יוצא בירך שוב, ואנו נוהגים כרבי ומברכים על סוכה כל ז', ומר זוטרא אמר שראה שרב פפי בירך כל פעם שהניח תפילין, ורבנן שאצל רב אשי ברכו כל פעם שמשמשו בהם.

שמואל סובר שמברכים על לולב כל ז', ורבי"ל אומר שביים הראשון הוא מצוה ושאר הימים הוא מצות זקנים, ור' יצחק אומר שכל יום הוא מצות זקנים, ואמנם ביום הראשון הוא מדאורייתא, אלא הוא סבר כרבי"ל שבשאר הימים הוא מצות זקנים, וצ"ל וכן אמר ר' יצחק, וכן סובר רב שמברכים על לולב כל ז', שרב חייא בר אשי אמר משמו שהמדליק נר חנוכה ביום הראשון מברך, ור' ירמיה בן בת שמואל מברך להדליק ושעשה ניסים ושהחינו, והרואה מברך רק שעשה ניסים ושהחינו, ובשאר הימים מברכים רק להדליק ושעשה ניסים, ושהחינו יצא ביום הראשון, ונס יש כל יום, והרואה מברך רק שעשה ניסים, והברכה היא אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר חנוכה, והציווי הוא מלא תסור, ולר"נ בר' יצחק לומדים מהפסוק שאל אביך ויגדך, והוא אמר שרב אמר כי להדיא שמברכים על לולב כל ז'.

העושה סוכה מברך שהחינו וכשישב בה מברך לישב בסוכה, ואם היתה עשויה כבר אם מחדש בה דבר יברך שהחינו, ואם לא חידש בה כלום יברך שהחינו כשישב בה, ורב אשי אמר שראה שרב כהן שאל כל הברכות בחדש, ואם פנה ללכת לא תשמע.

לת"ק אם יש לפניו לקיים כמה מצוות מברך אקב"ו על המצוות, ולר' יהודה מברך על כל מצוה בפני עצמה, ור' יזרא או ר' חנינא בר פפא אמרו שטעמו של ר' יהודה מהפסוק ברוך ה' יום יום, וכי בלילה לא מברכים, אלא שכל יום ה' נותן מעין ברכותיו, וכן בכל דבר נותנים לו מעין ברכותיו.

עוד אמר רב זירא שאין מדת הקב"ה כמדת בשר ודם, שאצל בשר דם כלי ריק מקבל מה שנותנים בו **עמוד ב'** וכלי מלא לא מקבל, ואילו אצל הקב"ה כלי מלא מקבל וריק אינו מקבל, שכתוב והיה אם שמוע תשמע שאם אתה שומע תשמע עוד ואם לא לא, עוד פירושו אם שמעת בישן תשמע בחדש, ואם פנה ללכת לא תשמע.

ר' יוחנן אומר שאסור לאכול אתרוג בשביעי, ובשמיני מותר, ולר"ל גם בשביעי מותר, ונחלקו שלר' יוחנן הוקצה לכל היום, ולר"ל הוקצה רק לזמן המצוה, ור"ל שאל מהמשנה שכתוב שולקחים מיד התינוקות את הלולבים ואוכלים אתרוג, ולכאורה ניתן לאכול בה את של הגדולים, ור' יוחנן אומר שרק מהתינוקות מותר לאכול, וללישנא בתרא ר' יוחנן הוכיח מהמשנה שרק מתינוקות מותר, ור"ל אמר שגם מגדולים מותר וזה לאו דוקא, וכתוב תינוקות כדרך העולם שאין דרך לקחת מגדולים, ורב פפא הקשה לדעת ר' יוחנן, מדוע סוכה אסורה בשמיני ואילו אתרוג מותר בשמיני, ואמר אביי, סוכה ראויה בין השמשות של ח' שורה רוצה לאכול אז סעודה אוכלה רק בסוכה, ולכן מתוך שהוקצתה לבין השמשות הוקצתה לכל היום, אך אתרוג אינו ראוי בין השמשות ולכן לא הוקצה לכל שמיני, ולוי אסר אתרוג אך בשמיני, ואבוא דשמואל אמר שרק בז' אסור ומותר בח', ואח"כ אבוי של שמואל חזר בו ואסר גם בח', ור' זירא סבר שמוותר בח' שהוא אמר שאתרוג נפסל נאסר כל ז', ומשמע שבה' מותר.

ר' זירא אומר שלא יקנה לולב לתינוק ביום הראשון שהוא רק קונה ואינו יכול להקנות, ואז יוצא בלולב שאינו שלו.

עוד אמר ר' זירא שלא יאמר לתינוק שביבי לו משהו ולא מביא לו שגורם ללימוד לשונם דבר שקר, עוד אמרואים נחלקו במחלוקת ר' יוחנן ור"ל, שרב אמר שאם הפריש ז' אתרוגים לז' ימים יכול לאכול כל אחד אחר שיצא בו, ורב אסי אמר שנאסר כל אותו היום ואוכלו רק למחרת, ונחלקו, שרלב הוקצה רק למצותו, ולר' אסי הוקצה כל היום, **בחול"ל שיש ב' ימים**, לאביי ח' ספק ז' אסור וז' ספק ח' מותר, ולמרמר מותר גם בח' ספק ז' רב שישאר רב אידי נהג כאביי, וכן הלכה.

רב יהודה בר רב שמואל בר שילת אמר בשם רב שביים ח' בחול"ל נוהגים כז' לסיכה וכח' לענין ברכה, ולר' יוחנן הוא כח' אף לענין סוכה ולכו"ע יושבים בסוכה,

דף מז ונחלקו אם מברכים לישב בסוכה, שרלב מברכים על סוכה, ולר' יוחנן לא מברכים, ורב יוסף אמר שיש לנהוג כר' יוחנן שרב הונא בר ביזנא וכל גדולי הדור נקלעו בסוכה ביום ח' וישבו בסוכה אך לא בירכו עליה, ואין לומר שהם סבורים כמ"ד לעיל שמברכים על סוכה ביום הראשון, שידוע לנו שהם הגיעו משדות המרעה ולא בירכו ביום הראשון, וללישנא בתרא לכו"ע לא מברכים על סוכה, ונחלקו אם יושבים בה, שרלב יושבים בסוכה, ולר' יוחנן לא יושבים בסוכה, ורב יוסף אמר שיש לנהוג כר' יוחנן שרב יהודה בר רב שמואל בר שילת עצמו ישב מותין לסוכה ביום ח' ספק ז', ולהלכה יושבים בסוכה ביום ח' אך לא מברכים עליה.

ר' יוחנן אומר שביים ח' אומרים שהחינו אך בז' של פסח לא אומרים שהחינו, ור' לוי בר חמא או בר חמא בר גינאי מוכיח, שיום ח' חלוק מלפניו לענין סוכה ולולב ניסוך המים, ולר' יהודה יש ניסוך המים בח' אחז חלוק לענין סוכה ולולב, ואין לומר שגם ז' של פסח חלוק מפסח לענין חובת מצוה, כי הוא חלוק רק מהלילה הראשון ואילו שמיני עצרת חלוק מהיום, ולרבינא שמיני חלוק מהימים שלפניו וז' של פסח חלוק מהימים שלפניו לפיניו, רב פפא אומר שהוא חלוק בקרבן, שבשאר סוכות מקריב פרים ובה' מקריב פר, ור"נ בר' יצחק אומר שבכל חלוק כתוב ביום ובה' כתוב ובוים, רב אשי אומר שבכל הימים כתוב כמשפט ובה' כתוב כמשפט, ולכאורה יש להוכיח כר' יוחנן מברייתא שאומרת שפרים כבשים ואילים מעכבים את זה, ולר' יהודה אינם מעכבים שהרי כל הפרים מתמעטים והולכים, אמרו לו והרי כולם מתמעטים בח', אמר ר' יהודה ששמיני הוא רגל בפני עצמו שכמו ש' הימים טעונים קרבן שיר ברכה ולינה, כך שמיני טעון קרבן שיר ברכה ולינה, **עמוד ב'** ולכאורה ברכה הכוונה שהחינו, ויש לדחות שהכוונה לברכה בתפילה, ומסתבר כך שהרי שהחינו בכל מקרה לא מברכים חוץ מהיום הראשון, אך יש לומר שבמקרה שלא בירך ביום הראשון יכול לברך שהחינו כל ז' ימים, אך למעשה צריך לברך על כוס א"כ יש להוכיח מכאן לשיטת ר"נ שיכול לברך שהחינו גם בשוק, כי הרי אין כוס כל יום, אך יש לדחות שר"נ אמר במקרה שהודמן לו כוס.

ללמוד בסתר, כדברי ר"א שדרש הפסוק הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' אלוךך דורש שם כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוךך, משפט זה דין, אהבת חסד זה גמילות חסדים, וצנע לכת עם אלוךך זה הוצאת המת והכנסת כלה לחופה, וזה ק"ו שאם דברים שהדרך לעשות כפרהסיה יש לעשותם בצנעה, דברים שהדרך לעשותם בצנעה ודאי ישנה אותם בצנעה.

ר"א אומר שגדול העושה צדקה מהקרבת קרבן, שכתוב עשה משפט וצדקה נבחר לה' מזבח, ועוד אמר ר"א גמילות חסדים גדולה מצדקה שכתוב זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, ובוירועה ספק יאכל ספק לא, אך הקוצר ודאי אוכל, וצדקה נמדרת לפי חסד שבה שכתוב זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד.

בג' דברים גדולה גמ"ח מהצדקה שצדקה היא בממון וגמ"ח זה גם בנופו, צדקה היא רק לעניים וגמ"ח גם לעשירים, צדקה היא רק לחיים וגמ"ח גם למתים, ועוד אמר ר"א העושה צדקה ומשפט כאילו מילא כל העולם יקר, שכתוב אוהב צדקה ומשפט חסד מלאה הארץ, ולא כולם זוכים לכך שכתוב מים יקר חסדך אלוךך, וירא שמים זוכה בזה שכתוב חסד ה' וכו' וצדקה וד' יראוהו, ורב חמא בר פפא דרש פסוק זה שמי שיש עליו חן הוא ודאי ירא שמים, ועוד דרש ר"א את הפסוק פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, וכי יש תורה שאינה של חסד אלא שתורה לשמה היא של חסד ושלא לשמה אינה של חסד, ויש אומרים שתורה ללמדא היא של חסד ושלא ללמדה אינה של חסד.

בשבת מביא מים לפני שבת בחבית שאינה מקודשת, רב זירא אומר שהסיבה היא שכינן שאין שיעור למים וכלי שרת מקדשים אף שלא לדעת.

דף נא אם יביא במקודשת יפסלו בלינה, ולחזקיה כלי שרת מקדשים רק לדעת וגזרו שמא יאמרו שקדשו לדעת, ולר' ינאי בשם ר' זירא, אפילו אם נאמר שיש שיעור למים וכלי שרת מקדשים רק לדעת, יש לגזור שמא יאמרו שמלאום לקידוש ידים ורגלים.

נתגלו הים ולא אם מנסקים אותם ואין לומר שלר' נחמיה יסגנו אותם שלת"ק יש גילוי במסנתא, ור' נחמיה דוקא כשהתחנה מגולה ואם היא מכוסה אין סכנת גילוי למרות שהעליונה מגולה שאם הנחש הוא כספוג ועומד במקומו, ויש לומר שגם לר' נחמיה יש לאסור ודוקא להדיט אין סכנה, אך למזבח זה פסול שכתוב הקריבהו נא לפחתך היריץ או הישא פניך אמר ה' צבקות.

פרק החליל

משנה חליל של בית השואבה נוהג ה' או ר' ימים שאינו דוחה שבת ויו"ט. **עמוד ב גמרא** רב יהודה רב עינא נחלקו בבייטא, בית השואבה או החשובה, ובכל מקרה אין בזה שיבוש, ששואבה זה על שם הפסוק ושבתים ושבטתים כששון וחשובה זה שהמזוזה חשובה מששת ימי בריאתה שם ברא השיתין.

לר' יוסי בר' יהודה חליל דוחה שבת, ולחכמים גם יו"ט אינו דוחה, ורב יוסף אומר שנחלקו בשירי של קרבנות, שלר' יוסי בר' יהודה עיקר השירה היא בכלי זה עבודה ודוחה את השבת, ולרבנן עיקר השירה היא בפה, ובכלי אינו חלק מהעבודה, ואינו דוחה שבת, ולכו"ע עובדות בית השואבה הוא שמחה ואינו דוחה שבת, ורב יוסף מוכיח שבזה נחלקו, שנחלקו אם עושים כלי שרת מעץ, שלרבי לא עושים, ולר' יוסי בר' יהודה עושים, ור' יוסי סבר שעיקר שירה בכלי והאבות בימי משה ודאי היה מעץ, וא"כ יש כלי שרת מעץ, ולרבי עיקר השירה בפה וא"כ לא מצאנו כלי שרת מעץ, ויש לדחות שלכו"ע עיקר השירה בכלי, ונחלקו אם לומדים אפשר ממה שאפשר, שלר' יוסי בר' יהודה לומדים כל כלי שרת שנעשים מעץ מכלי נגינה שאי אפשר שלא יעשו מעץ, ולרבי לא לומדים סתם כלי שרת שאפשר לעשותם ממתכת, מכלי שיר, או שלכו"ע עיקר שירה בפה ולא לומדים דבר שאפשר מדבר שאי אפשר אחרת, ונחלקו בדרשה אם לומדים בכלי ופרט וכלל או ברביעי מיעוט ורביעי, שרבי למד בפסוק ועשית מנורת כלל זהב סהור פרט, מקשה תיעשה המנורה כלל, כלל ופרט וכלל לומדים ממנו כעין הפרט שיק ממתכת כשר ולא ממה שאינו מתכת, ולר' יוסי בר' יהודה לומדים ועשית מנורת ריבה הכל, זהב טהור ממצטים משוהו מקשה תיעשה הוא רביעי ורביעי הכל ומיעוט רק של חסד.

דף נא ולכאורה חליל בזה תנאים שלר' נחמיהם ככלים היו עבדי הכהנים, ולר' יוסי הם ממשפחת בית הפגרים או ממשפחת בית צפריא והם מהעיר אמאום והיו משיאים בנותיהם לכהנים, ולר' חנינא בן אנטיגנוס הם היו לויים, ור"מ סובר שעיקר שירה בפה ולר' חנינא עיקר שירה בכלי, אך לפ"ז קשה מה סובר ר' יוסי, שאם אין עיקר שירה בפה א"כ אפשר שהם היו עבדים ואם עיקר שירה בכלי א"כ צריך שהם יהיו לויים, אלא שלכו"ע עיקר שירה בפה ונחלקו אין היה המעשה, ונ"מ אם מעלים מהדוכן ליוחסין ולמעשר, שאם הם היו עבדים לא מעלים מהם ליוחסין, ואם היו מישראל מעלים רק ליוחסין, ואם היו מעלים מהם אף למעשר.

לדעת ר' ירמיה בר' אבא נחלקו ר' יוסי בר' יהודה וחכמים בשיר של שואבה, שלר' יוסי שמחה יתירה גם דוחה שבת ולחכמים לא דוחה, אך שיר של קרבן לכו"ע דוחה שבת, ויש ברייתא מפורשת שנחלקו בשיר של שואבה, שלר' יוסי דוחה ולחכמים לא דוחה, ולכאורה יש לדייק בברייתא הזו שנחלקו בשיר של שואבה ובשיר קרבן לכו"ע דוחה, וא"כ קשה לרב יוסף מהברייתא גם משיר קרבן, שלרבי יוסף ולחכמים לא דוחה, ויש לומר שרב יוסף יאמר שנחלקו גם בשל קרבן וגם בשל שואבה, והברייתא כותבת של שואבה לחדש דעת ר' יוסי שאפילו של שואבה דוחה, אך יש לדייק ממשנתנו שכתוב זה חליל של בית השואבה שאינו דוחה שבת ויו"ט, ומשמע ששל קרבן כן דוחה וזה לא כר' יוסי שהיה הוא אומר ששל שואבה גם דוחה ולא כרבנן שלרב יוסף בשל קרבן גם אינו דוחה, וא"כ רב יוסף דוחה גם בשל קרבן וגם בשל שואבה.

הסובר עיקר שירה בכלי למד מהפסוק ויאמר חזקיהו להעלות העולה למזבח ובעת החל העולה החל שיר ה' והחצוצרות ועל ידי כלי זור מלך ישראל, והסובר עיקר שירה בפה לומר מהפסוק ויש ר' יאמר למחצצרות ולמשוררים להשמיע קול אחד ומה שכתוב אצל חזקיהו, ויהי כסברי החל שיר ה' בפה, ועל ידי מלך ישראל הוא רק להנעים הקול, והסובר עיקר שירה בכלי למד הפסוק והיה כאחד למחצצרים ולמשוררים שהמשוררים כמו המחצצרים שהם בכלי.

משנה מה שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, במוצאי יו"ט ירד לעזרת נשים ותקנו שם תיקון גדול, והיו שם מנורות זהב וד' ספלי זהב בראשיהם וד' סולמות לכל אחד, וארבעה לדיים מפרחי כהונה ובידיהם כדים של ק"כ לוג שהטילו לכל ספל, ומבלי אסור הכהנים ומהאבנים הקיעו פחילות והדליקו בהם, ולא היה חצר בירושלים שלא האירה מהאור הזה, חסידים ואנשי מעשה רקדו לפניו **עמוד ב עם** אבקות של אור ביים ואמרו לפניו דברי שירות ותשבחות, והלויים כנורות נבלים ומצליים וחצוצרות וכלי שיר בלי מספר על ט"ו מעלות שירדו מעליהם ישראל לעזרת נשים, כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהילים שעליהם עמדו לויים בכלי שיר ואמרו שירה, ושני כהנים עמדו בשער העליון שבין עזרת ישראל לעזרת נשים, ובידיהם ב' חצוצרות ובקריאת הגבר תקעו והריעו ותקעו, וכשהגיעו למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו, וכן כשהגיעו לעזרת תקעו הריעו ותקעו, ותקעו ועד שהגיעו לשער היצא ממזרח ושם הפכו פניהם למערב ואמרו, אבותינו שהיו במקום הזה אתוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והשתחוו קדמה לשמש, ואנו ליה עיננו ולר' יהודה אמרו ב' פעמים ליה וליה עיננו. **גמרא** מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו ומי שלא ראה ירושלים בתפארתה לא ראה כרך נחמד מימיו מי שלא ראה בית המקדש בבנינו לא ראה בנין

מפואר מימיו, וזה בנין הורדוס שבנה הוא באבני שיש ומרמא, שיש לבן, או אבני שיש צבוע כחול ומרמא, שורה נכנסת ושורה יוצאת כדי שיקבל סיד, ורצה לחפותו בזהב אמרו לו חכמים השאר כך שכך הוא יפה יותר שזראה כגלי הים.

ר' יהודה אומר שמי שלא ראה דיופלוסוסן של אלכסנדריה במצרים לא ראה בכבודן של ישראל, וזה היה כמו ארמון גדול עם גזוזטרות כפולות, ולפעמים היו שם כפלים כיצואת מצרים, והיו שם י"א קתדראות של זהב כנגד מטהרות גדולה, וכל אחת אין בה חיות מכ"א רבוא ככרי זהב. והיתה בימה באמצע והחזן עומד עליה ויש לו סודרין בידו שכשהגיעו לענות אמן הגיף אותם וענו העם אמן, ולא ישבו בתעורבות אלא כל בעלי אומנות בנפרד, צורפי זהב בפני עצמם וכן צורפי כסף וצורפי נחושת, וכן אורגים, וכשנכנס שם עני הכיר בעלי אומנותו ופנה אליהם וזמה התפרנס, ואמר אבני אלכסנדר מוקדון הרג את כולם, ונענשו שעברו על הפסוק לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, וכשהגיע אלכסנדר ראה שקראו בספר ר' יואה ה' עליך גוי מרחוק, אמר שזה נאמר עליו שניסעה של עשרה ימים בספינה הוא עשה בה' ימים, והרג את כולם.

התיקון שעשו בעזרת נשים, שהיא היתה חלקה והקיעוה גזוזטרא והיו הנשים למעלה והאנשים למטה, בתחילה היו הנשים בפנים ואנשים מבחוץ ובאו לקלות ראש והחליפו שהנשים יהיו בחוץ, ובכ"ז באו לקלות ראש, לכן תקנו שהנשים יהיו למעלה והאנשים למטה, ולכאורה נאמר הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ואסור לשנות מתבנית המקדש,

דף נב אומר רבא שמצאו פסוק וספדה הארץ משפחות משפחות לבד משפחת בית דוד ונשיהם דבר, ואמרו שאם בשעת הספד ויצר הרע אינו שולט בכ"ז יש להפריד הנשים מהאנשים, ק"ו בשעת שמחה שיצר הרע שולט שיש להפריד הנשים מהאנשים.

נחלקו ר' דוסא וחכמים אם ההספד הוא על משיח בן יוסף שנהרג או על יצר הרע שנהרג, ולכאורה רק על מות משיח בן יוסף יש לעשות הספד שכתוב והביטו אלי את אשר דקרו וספדו עליו כמספר על החייד, אך על מותו של יצה"ר יש לעשות שמחה, ויש להסביר כמו שדרש ר' יהודה שהקב"ה יביא את היצה"ר לעתיד לבא ושוחטו בפני הצדיקים והרשעים, ולצדיקים הוא נראה כהר ולרשעים נראה כחוט השערה, והצדיקים בוכים איך בכשנו הר גבוה כזה, והרשעים בוכים איך לא יכלנו לכבוש חוט שערה כזה וגם הקב"ה תמה עמו שכתוב כה אמר ה' צבקות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם גם בעיני יפלא.

רב אסי אומר שבתחילה יצה"ר דומה לחוט של עכביש ובסוף נראה כעבות העגלה שכתוב הוי מושכי העוון כחבלי השוא וכעבות העגלה לך טאהה.

הקב"ה אומר למשיח בן דוד שלא ממני דבר ואתן לך שכתוב אספרה אל חוק אני היום ילידיתיך שאל ממני ואתנה גוים נחלתך, וכשראה שמשיה בן יוסף נהרג אמר איני מבקש אלא חיים, אומר הקב"ה חיים התנבה לך זה דוד אביך, שכתוב חיים שאל ממך נתת לו.

ר' עזריא או ריב"ל דרשו שיש ליצה"ר ז', שמות, הקב"ה קורא לו רע, שכתוב כי יצר הרע האדם רע מעצוריו, משה קרא לו ערל שכתוב ואלתם את ערלת לבבכם, דוד קורא לו טמא שכתוב לב טהור ברא לי אלוךים, כלומר שיש טמא, שלמה קרא לו שונא שכתוב אם רעב שונאך האכיליהו לחם ואם מצא השקהו מים כי גחלים אתה חותהו ראו רשע וה' ישלם לך, ויש לקרוא וישלימו לך, ושיעיהו מכושול שכתוב סולו סולו פנו דרך הרימו ממשול וירש עמי, ויחזקאל קרא אבן שכתוב והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, ויאל קראו צפוני שכתוב ואת הצפוני ארחיק מעליכם, וזה נאמר על יצה"ר שהוא צפון ועומד בלבב של אדם, והדחתיו אל ארץ ציה ושמה, למקום שאין בני אדם מצויים להתגרות בהם, את פניו אל הים הצפוני שנתן עינו למקדש וישן והחריבו והרג י"ח שבו, וסופר אל הים האחרון שנתן עינו במקדש שני והחריבו והרג י"ח שבו ועלה באשו ותעל צחנתו שמיניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהן של ישראל, כי הגדיל לעשות, אומר אבני שיותר מכולם הוא מתגרה בת"ח, ואבני שמע באכנסיה שאדם אדא אמר לאשה בואי נלך מוקדם יחד, אמר אלך ואפריש אותם מאיסור הלך אחריהם ג' פרסאות באגם וכשפרשו לדרכם שמע שאומרים דרכינו רחוקה אך הצוות שלנו נעים, ואמר אבני על עצמו שהוא לא היה עומד בנסיון כזה, ותלה עצמו כמעבר הדלת בצער ובא זקן אחד ואמר לו שהגדול מחבירו יצרו גדול ממנו.

ר' יצחק אומר שצור של אדם מתגבר עליו בכל יום **עמוד ב** שנאמר רע כל היום, ור"ל מוסף שהוא גם מבקש להמיתו שכתוב צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואם הקב"ה לא נזור לו אי אפשר להתגבר, שכתוב ה' לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו.

ר' ישמעאל אומר שאם פגע מנוול זה יש למשכו לביהמ"ד, אם אבן הוא נימוח שכתוב הוי כל צמא לכו למים וכתוב אבנים שחקו מים, ואם הוא ברזל מתפוצץ, שכתוב הלא כה דברי צא נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע.

ר' יונתן אומר שיעז"ר מסית בעוה"ז ומעיד על האדם בעוה"ב שכתוב מפנך מנוער עבדו ואחירתו יהיה מנון, ובאחיותיו אב"ח של ה' חייא סתדה הוא מנון,

רב הונא מקשה שכתוב על יצה"ר כי רוח זנונים התעו וכתוב בקרבם, ויש לומר שבתחילה הוא בחוץ ובסוף בתוכם, ורובא אומר שבתחילה הוא נקרא הלך ואח"כ אורח ואח"כ איש, שכתוב ויבא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מבקרו וצאנו לעשות לאורח, ואח"כ כתוב ויקח את כבשת האישי הרש ויעשה לאיש הבא אליו.

ר' יוחנן אומר שיש לאדם אבר קטן שאם הוא משביעו הוא רעב ואם הוא מרעיבו הוא שבע, שכתוב כמרעיבים וישבעו.

רב חנא בר אחא אומר שד' דברים הקב"ה מתחרט שבראם, גלות שכתוב ועתה מה לי פה נאום ה' כי לוקח עמי חנם, כשרים שכתוב הן ארץ כשרים זה העם לא היה, ישמעאליים שכתוב ישליו אהלים לשודדים ובטוחות למרגיזו קל לאשר הביא אלוך בידו, יצה"ר שכתוב ואשר הרעותי, ועז"ז אמר ר' יוחנן שולול שלשת הפסוקים הללו היו מתמוטטים שונאי ישראל שכתוב ואשר הרעותי, ועוד שכתוב כי הנה כחומר ביד היוצר כן אתם, ועוד שכתוב והסירתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, ורב פפא הוסיף עוד פסוק, ואת רוחי אתן בקרבכם.

כתוב ר' ירמיה ה' ארבעה חרשים, ואמר ר' חנא בר ביזנא בשם ר' שמעון סחידא שהם משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואליהו וכהן צדק, ורב ששת הקשה מהמשך הפסוקים, ויאמר אלי אלה הקנות אשר זרו את יהודה, וכי הם זרו אותם, אמר רב חנא בר ביזנא שזה נאמר על המשך הפסוק ויבאו אתה להחריד יוכל לדוות את קנותה הנושאים קרן אל ארץ יהודה לזרותה, אמר רב ששת שאינו יכול להתמרד עם חנם באגרות,

כתוב בפסוק והיה זה שלום אשור כי יבא בארצנו וכי ידרוך בארמנותינו והקמנו עליו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם, ז' רועים הם דוד באמצע ומימינו אדם שת ומתושלח ומשמאלו אברהם יעקב ומשה, וח' נסיכי אדם שזה ישי שאול ושמואל עמוס צפניה צדקיה ומשיח ואלהו.

כל מנורה של בית השואבה היתה בגובה ג' אמה והסתפקו אם הק"כ לוג היו לכל ילד או שכל ד' הספלים הם ק"כ לוג, וישנה ברייתא שבידי כל אחד היו ל' לוג וביד היה ק"כ לוג, והילדים הללו היו יותר חזקים מבנה של מרתא בת ביימות שהיה נוטל ב' ריכות של של גדול שנתנה באלף זה, והיה הולך עקב צדק גורל, ולא הניחו לו לעשות לבד כי ברוב עם הדרת מלך, ואין לומר שהשמן שוקל יותר, אלא שלכנה היה יותר קל לסחוב היריכות כי זה היה כבש בשיפוע אמה למרחק ד' אמות ואינו זקוף, ואילו הסולמות זקופים מאד.